

Ministri se ne morejo zediniti mirovni pogodbi za Avstrijo

Problem razseljenih oseb potisnjen v ospredje. Marshall in Molotov se sporekla. Kardelj ponovil zahtevo, da mora Jugoslavija dobiti slovensko Koroško

Moskva, 19. apr. — Možnost, da bodo zunanji ministri Rusije, Amerike, Velike Britanije, Francije zedinili glede mirovne pogodbe za Avstrijo, je izgubljen. Nobenega znamenja ni, da prišlo do sporazuma glede dočnosti Nemčije. Nekateri štiki, ki so študirali nemške probleme, so izgubili upanje in pripravljajo na odhod v Berlin.

Besednik britskega zunanjega ministra v Londonu je razkril, da posebni vlak pripravljen za odhod iz Moskve prihodni toč. S tem vlakom se bodo odpravljali domov zunanji ministri Bevin in člani njegove delegacije.

Čeprav je bila na četrtkovni zunanji ministrov izražena želja za podpis mirovne pogodbe v Avstriji v Moskvi, se je pokazalo, da se razlike ne preložejo. Problem razseljenih oseb je bil potisnjen v predje. V Avstriji je okrog milijona razseljenih oseb. Kardelj zunanji ministrov Molotov zahteval izgon teh oseb iz Avstrije v dobi šestih mesecev ratifikaciji mirovne pogodbe. Ameriški državni tajnik George C. Marshall je očital Rusiji, da se ne drži dogovora, ki bil sklenjen v teku zasedanja Zdrženih narodov. Andrej Gromiko, ruski zunanji podminister, je odgovoril, da je bil dovojen sklenjen z Nemčijo, ne z Avstrijo.

Na seji zunanjih ministrov je stopil Edvard Kardelj, pod-

pregledovanje atomskih tovarn

Kanada še ni dobila odgovora od Rusije

Lake Success, N. Y., 19. apr. — Kanada še vedno čaka na detajliran in direkten odgovor od Rusije na vprašanje, ali je za mednarodno pregledovanje atomskih tovarn ali ne. Spisano vprašanje je kanadski general A. G. McNaughton naslovil Andreju Gromiku, ruskemu delegatu. McNaughtonovo vprašanje je, ali bi Rusija odobrila pregledovanje atomskih tovarn po agencijski mednarodne oblasti, katero bi tvorili predstavniki več držav in ako bi ti agenti lahko iskali vse države pred podpisom pakta glede mednarodne kontrole atomske energije.

Gromiko je odložil odgovor na vprašanje. Dejal je, da se je zanimala za izčrpe diskuzije predmetu in osebju mednarodne avtoritete. Vprašanje je bilo v ospredju na seji članov komisije za mednarodno kontrolo atomske energije. Seja je trajala tri ure toda sprejet ni noben zaključek. Člani komisije se bodo ponovno sestali na seji v ponedeljek.

Albanija je povzročila nove komplikacije z obdolžitvijo, da so grške ladje došle v albanski vode v prvem tednu tega meseca in s tem kršile suvereno ozemlje Albanije. Njen predstavnik je vložil protest. Gromiko je dejal, da Amerika ni odgovorila na njegovo vprašanje ali je za ruski predlog ali ne. V smislu predloga ni bil noben mednarodne komisije po sklenitvi pogodbe. Oblasti od pregleda vseh tovarn ki izdelujejo atomske bombe. Načelnik ameriške delegacije pri Zdrženih narodih je Warren R. Austin.

Domače vesti

Obisk

Chicago.—Glavni urad SNPJ sta zadnji petek obiskala John in Mary Medved iz Holcomba, Wis.

Nov grob v Missouriju

Naylorville, Mo.—V bližnjem Neelvilleu je umrla Karolina Sali, roj. Golob, stara 78 let, doma iz Straže pri Novem mestu. Iz starega kraja je prišla v Kansas, se tam poročila, pred 35 leti pa se z družino preselila na farmo, kjer je živela do smrti. Zapuščila moža in odrasle otroke.

Rojenice

Sharon, Pa.—Dne 29. marca se je mrs. J. Garm podala v Chicago k svoji poročeni hčeri, ki je 11. aprila povila krepkega sinčka. Oče je William Divjak iz Sheldoma, Wis., mati pa je bila rojena v Forest Cityju, Pa. in njen dekleški priimek je bil Polončič. Kar sta oba člana SNPJ, je želeli, da postane tudi sinček.

Iščo strica

Muskegon, Mich.—Ivana Kosenina, Murava 7, Jesenje, Slovenija, želi, da bi se ji zgledal njen stric Alojs Hoff iz Butta, Mont. (Njegov naslov je med vojno zgrubila.) Lahko piše tudi na Rosie Kordish, 1433 Marquette ave., Muskegon, Mich.

Is Clevelanda

Cleveland.—V bolnišnici Huron Road se nahaja Louis Florjanič iz Collinwooda, ki se je moral podvreči operaciji.—Poročila sta se Mary Martinčič iz Strabana, Pa., in Joseph G. Growshek, kakor tudi Mildred Globokar in Jakob Resnik.—Miss Mary L. Pirnat, nečakinja Steva F. Pirnata, ki je v vladni službi v Washingtonu, je z ameriško delegacijo odpotovala v Zenevo, Švico, na mednarodno trgovinsko konferenco. Od tam se bo podala v Slovenijo, kjer bo obiskala svoje sorodnike.—Amalija Horvat iz Maple Heights se že mesec dni nahaja na bolniški postelji. — Pri družini Edward Schmidt v Euclidu so se oglasile rojenice in pustile sinčka. Mati je iz Stuskeve družine.

Britski general potrdil obsodbo židov

Jeruzalem, Palestina, 19. apr. — General G. H. MacMillan, vrhovni poveljnik britskih sil v Palestini, je potrdil smrtno obsodbo dveh židov, katero je izrekli britsko sodišče. Prizadeta

SENATOR PEPPER OBSODIL AKCIJO V PRILOG GRČIJI IN TURČIJI

Washington, D. C., 19. apr. — Senator Pepper, demokrat iz Floride, je obsodil Trumanov načrt glede ameriške finančne in vojaške pomoči Grčiji in Turčiji. Dejal je, da bo ameriška akcija v prilog državama lahko napotila Rusijo v podvzete sličnih korakov kjerkoli na svetu in jih lahko pred javnostjo upravičila.

Pepper je kritiziral predsednika Trumana, ker je šel preko organizacije Zdrženih narodov, ko je pozval kongres, naj sankcionira finančno in vojaško pomoč Grčiji in Turčiji, ki sta bili v nevarnosti komunistične poplave. Truman je, ko je nastopil pred člani obeh kongresnih zbornic, odprto povedal, da je namen načrta ustavitev pohoda komunizma.

Debatna v senatu o Trumanovem načrtu traja že sedem dni. Odločitev bo padla prihodnji torek; gotovo je, da bo načrt sprejet. Diskuzije so v teku o predloženih amendentih. Eden določa izključitev Turčije od po-

moči, drugi pa odpravo grške monarhije, preden bi Grčija dobila ameriško pomoč.

Pepper, ki je že večkrat pleđiral za dosego sporazuma med Ameriko in Rusijo, je dejal v svojem govoru, da se strinja s ciljem predsednika Trumana, da ne bosta Grčija in Turčija prišli pod kontrolo komunistov, ne pa s Trumanovimi metodami. Predlagal je sprejetje amendementa, da Amerika izroči \$75,000,000 organizaciji Zdrženih narodov za ublažitev bede v Grčiji in mednarodno preiskavo situacije v Grčiji Avtor amendementa je senator Taylor, demokrat iz Idaha.

"Ako bi Rusi postali blazni, kakor pravimo, in poslali armade v Grčijo in Turčijo v svrhu okupacije, potem bi bil jaz za odločno akcijo, kakor tudi za uporabo vojaške sile, ako bi bila potrebna," je rekel Pepper. "Ampak Rusi niso blazni in jaz še vedno vidim možnost rešitve problema."

Municija na franco- skem parniku

Federalna preiskava eksplozij v Texas Cityju

Texas City, Tex., 19. apr. — Preiskovalci federalne vlade so ugotovili, da je bilo na francoskem tovornem parniku Grandcamp, na katerem se je zadnji sredo pripetila eksplozija, šestnajst zabojev municije poleg solitra. Eksplozija na tem parniku je sprožila verigo drugih eksplozij in zanetila požare, ki so skoro uničili mesto.

Preiskavo vodi podadmiral Gordon T. Finlay, poveljnik osmega distrikta obrežne straže. On je naznanil, da bo preiskava trajala več dni, da se ugotove vzroki eksplozij. Carinski uradnik Samuel F. Muecke je razkril, da je bila na francoskem parniku municija.

Nadaljnjih 50 trupel žrtev eksplozije je bilo najdenih pod razvalinami tovarn Monsanto Chemical Co. Mnenje prevladuje, da je še najmanj sto žrtev pod razvalinami. Uradniki Rdečega križa so naznanili, da je število žrtev zdaj 542. Možnost je, da bo število naraslo.

Požari še vedno divjajo. Trije so izbruhili po eksploziji gasolina v tankih. Poročilo pravi, da bodo požari kmalu pogaseni.

Wallace odpotoval v Stockholm

Odmev njegovih govorov v Angliji

London, 19. apr. — Bivši ameriški trgovinski tajnik Henry A. Wallace je zaključil obisk Anglije in odletel v Stockholm. Pred odhodom iz Londona so ga člani parlamenta zagotovili, da se strinjajo z njim v trditvi, "da vsaka politika, ki nas bi ločila ali odtujila od Sovjetske unije, bi bila usodna za svetovni mir."

Wallace se je mudil v Angliji devet dni. Napadi nanj v ameriškem časopisju in obsodbe, katere so izrekli ameriški politični voditelji, so osupnile Angleže. Wallace je v svojih govorih kritiziral Trumanov načrt glede finančne in vojaške pomoči Grčiji in Turčiji in revizijo ameriške zunanje politike. Ti govori so dobili zadovoljiv odmev pri večini Angležev, ki se zavedajo nevarnosti nove ameriške zunanje politike in Trumanove doktrine. Ta je, da se evropske države ne smejo vmešavati v ameriške sfere, Amerika pa lahko v evropske zadeve.

Celo britski konservativci so smešili ameriške kongresnike in senatorje, ki so pritiskali na Trumanu, naj stori korake in ugotovi bivšega trgovinskega tajnika. Wallace se je bratil z britskimi liberalci in voditelji delavskega gibanja. Nekateri hočejo vedeti, ali je bilo to bolj zoprotno kot Churchillovo obje-manje ameriških reakcionarjev.

Velika večina Angležev se ni strinjala s Churchillovim govorom, katerega je imel lani v Fultonu, v navzočnosti predsednika Trumana. Ta ni bil v soglasju s politiko britske delavske vlade in smrdel je, ker je podžgal vojno. Wallace je dobil prišaste v Angliji, ker je govoril proti vojni in za mir. Milijoni Angležev so veseli in ponosni v zavesti, da so se prominentni Američani, kakor je Wallace, ki vidi usodo Velike Britanije v drugačni luči, kot jo vidi reakcija. Ti Američani nočejo, da bi Velika Britanija postala tarča atomskih bomb v službo izbruhu vojne med Rusijo in Ameriko.

NIŽJA ZBORNICA SPREJELA PROTI- DELAVSKI NAČRT

Odprava zaprte delavnice in jurisdikcijskih stavk

AKTIVNOSTI UNIJE OMEJENE

Washington, D. C., 19. apr. — Zakonski načrt, ki določa strogo kontrolo unij, je bil sprejet v nižji kongresni zbornici z veliko večino glasov in potem poslan senatu, čeprav je kongresnik Celler, demokrat iz New Yorka, po obisku Bele hiše namignil, da ga bo predsednik Truman vetiral.

Za načrt je glasovalo 308 kongresnikov, proti pa 107 kongresnikov. Med onimi, ki so glasovali proti načrtu, je bilo 84 demokratov, 22 republikancev in kongresnik Marcantonio, član Ameriške delavske stranke. Pred glasovanjem je nižja zbornica porazila predlog kongresnika Kellyja, demokrata iz Pennsylvanije, naj se načrt vrne odseku za delavske zadeve.

Glavne provizije določajo odpravo zaprte delavnice, prepovedujejo jurisdikcijske stavke, bojkotiranje in kolektivno pogajanje za industrije kot celote, kakor tudi izdajanje injunkcij proti unijam v stavkah, ki bi ogrožale javno varnost in zdravje ljudi.

Druge provizije prepovedujejo federalnemu delavskemu odboru priznanje unij z uradniki, ki so zdaj ali so bili prej člani komunistične stranke. Unijam, ki so udeležene v jurisdikcijskih stavkah, se odvzame vse pravice, katere jim garantira Wagnerjev zakon, za eno leto.

Federalna vlada bo lahko vprašala sodišča za izdajanje injunkcij pred odklicem stavk v transportni, javnopravnih in drugih industrijah. Nobena stavka ne sme biti oklicana pred potekom "ohlajevalne dobe" 80 dni.

Unije bodo morale predložiti letna poročila o financah in aktivnostih delavskemu departamentu. Uslužbenci v federalnih departamentih ne bodo smeli oklicati stavke ali groziti z oklicem stavke.

Debatna o načrtu je bila viharna. Nekateri kongresniki so trdili, da so načrt spisal reprezentanti velebiznisa, ki hočejo uničiti delavske unije.

ATTLEE PREMEŠAL SVOJ KABINET; TAJNIK ZA INDIJO RESIGNIRAL

London, 19. apr. — Premier Clement Attlee je naznanil več izprememb v svojem kabinetu. Izpremembe so malenkostne z izjemo resignacije državnega tajnika za Indijo. To pozicijo je imel lord Pethick-Lawrence. Nasledil ga je L. W. Listowel.

Pethick-Lawrence je igral veliko vlogo v pripravah za odklop britskih čet iz Indije do junija prihodnjega leta in za ustanovitve samovlade v Indiji. Značilna je odločitev glede reorganiziranja administracij v britskih okupacijskih conah v Nemčiji in Avstriji. Kontrolno nad administracijami je doslej imel John Hynd. Njegov urad je bil zdaj odpravljen in odgovornost za administracije je prevel zunanji urad, kateremu načeljuje Ernest Bevin.

S tem je bilo dolgo trenje med Hyndom in Bevinom zaključeno. Bevin bo imel zdaj proste roke v določanju in izvajanju smernic v britskih okupacijskih conah v Nemčiji in Avstriji. Hynd se je zapletel v kon-

Ruska zahteva pora- žena na seji sveta

Posebna komisija ne bo ustanovljena

Lake Success, N. Y., 19. apr. — Ruska zahteva za ustanovitev posebne komisije, ki naj bi nadzirala ameriško pomoč Grčiji, je bila poražena na seji članov varnostnega sveta, kar se je pričakovalo. Samo štirje člani so se udeležili glasovanja, ostali pa so se vzdržali.

Namen ruske zahteve je bil preprečenje ameriške vojaške pomoči grški monarhistični vladi. Pri drugem glasovanju je bil sprejet ameriški predlog, naj se člani preiskovalne komisije Zdrženih narodov vrnejo iz Zeneve, Švice, v Grčijo, z devetimi glasovi. Reprezentanta Rusije in Poljske se nista udeležila glasovanja.

Amerika je zmagala na vsej črti na seji članov varnostnega sveta. Ti so zavzeli stališče, da grško ljudstvo potrebuje ameriško pomoč v živilih, grška vlada pa pomoč v orožju, da se bo lahko vzdrževala na krmilu.

Ruski delegat Andrej A. Gromiko bi se bil lahko poslužil pravice vetiranja in s tem preprečil odločitev varnostnega sveta. Namesto tega se je vzdržal glasovanja, kar je bil tudi učinkovit protest.

Dolga stavka železničarjev končana

Peoria, Ill., 19. apr. — Dolga stavka proti Toledo, Peoria & Western Railroad je končana. Trajala je 18 mesecev. Uprava železnice in voditelji železniških bratovčin so naznanili dosego zadovoljivega sporazuma. Pričakuje se, da se bodo stavarji vrnili na delo v ponedeljek. Pred šestimi tedni je bil napaden iz zasede in ustreljen George P. McNear, predsednik železnice. Stavka se je vršila v znamenju nasilja. Pobojniki kompanije so v februarju lanskega leta ubili dva piketa, člana železniške bratovčine, v Gridleyju.

Slovaški duhovnik Tiso obešen

Bratislava, Čehoslovakija, 19. apr. — Katoliški duhovnik Josef Tiso, ki je bil predsednik Slovačije in lutka nemškega diktatorja Hitlerja v vojnem času, je bil obešen na dvorišču tukajšnje jetnišnice. Na obravnavi pred ljudskim sodiščem je bil spoznan za krivega izdajstva in obsojen v smrt na vešilih. Edvard Beneš, predsednik čehoslovaške republike, je zavrnil apel za pomilostitev obsojenca.

PROTIDELAVSKI ZAKONI BODO PO- OSTRILI BORBO

Bittner obsodil izdajanje injunkcij proti unijam

GREEN NAPADEL KONGRESNIKA

Chicago, 19. apr. — "Konflikt med delavci in delodajalci se bodo poostрили in dežela se bo znašla v večji borbi kot kdaj prej v njeni zgodovini, ker je nižja kongresna zbornica sprejela drastičen protidelavski zakonski načrt," je dejal Van A. Bittner, delavski vodja in podpredsednik jeklarske unije, včlanjen v Kongresu industrijskih organizacij.

Bittner je govoril na masnem shodu v Ashland Blvd. avditoriju. Shoda se je udeležilo tri tisoč voditeljev unij CIO v čkaškem industrijskem distriktu in več tisoč telefonskih delavcev, članov neodvisne unije, ki je oklicala stavko proti telefonskim kompanijam. Na shodu je govoril tudi Richard Long, predsednik federacije telefonskih klerkov. Bittner je izrazil upanje, da bo predsednik Truman vetiral protidelavski načrt, ki je bil sprejet v nižji kongresni zbornici.

"Najzlobnejša provizija v sprejetem načrtu je ona, ki določa izdajanje injunkcij proti delavcem, ki zastavljajo za zvišanje plač in izboljšanje delovnih pogojev," je dejal Bittner. "Načrt v bistvu pomeni okuženje Wagnerjevega zakona, ki garantira delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja. Kongresniki so ljudje, ki delajo za one, ki so prispevali denar za njihovo izvolitev. Protidelavski načrt, ki je bil sprejet v nižji kongresni zbornici, so sestavili odvnetniki Zveze ameriških tovarnarjev in Ameriške trgovske zbornice."

Washington, D. C., 19. apr. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je oplazil kongresnika F. A. Hartleyja, republikanec iz New Jerseyja in načelnika odseka za delavske zadeve, katerega je pred sedmimi leti hvalil. Green ga je zdaj postavil v vrsto vodilnih sovražnikov organiziranih delavcev, kar je izsilil odobritev drastičnega protidelavskega načrta po članih svojega odseka.

Peoria v rokah fašistov, pravi Robeson

Peoria, Ill., 19. apr. — Paul Robeson, sloviti zamorski pevec, je dejal, da je to mesto pod kontrolo mestnega sveta, katerega tvorijo fašisti. Svet mu je odklonil mestno dvorano, v kateri je imel nastopiti kot pevec. Njegov koncert je bil preklanc. Čez 50 policajev je zadržalo mestno dvorano. To dejstvo je razkralo Robesona. Pred policaji je moral iskati zavetja v hiši zamorskega delavskega voditelja, kjer so ga obiskali časniki. Robeson je dejal, da je prišla Peoria pod kontrolo fašističnih elementov, ki sovražijo črne in podžigajo rasno sovraštvo.

Ofenziva grških vladnih čet neuspešna

Atene, Grčija, 19. apr. — Diplomatični krogi so priznali, da se je ofenziva grških vladnih čet proti gerilski sili 20,000 mož izjalovila. Pričela se je pred devetimi dnevi. Vlade čete niso mogle niti zdrobiti gerilske sile 400 mož v hribih severne Tesalije. Gerilci so obdržali vse zasedene pozicije. Prej objavljeno poročilo, da so vladne čete potisnile v past 2,500 gerilcev v severni Tesaliji, ni bilo resnično.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNKE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združeno državo (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in okolice Cook Co., \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inosematstvo \$6.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$6.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih členkov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2557-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Štrajk v kraljestvu A. T. & T.

Ako nas ne prehitte dogodki, bo 340.000 telefonskih delavcev in delavk se na stavki, ko pridejo te vrstice pred čitatelje. Do zdaj, ko pišemo te vrstice (četrti), so se izjavili vsi poskusi za izravnavo prve velike stavke v komunikacijski industriji. Stavka sicer ni zajela vseh 550.000 delavcev v tej industriji, ker vsi tudi niso organizirani, vendar pa pretežno večina. Vzrok, da ni zajela vseh onih, ki so organizirani, je v tem, ker unionizem v tej industriji še ni konsolidiran. Najbolj je prizadeto telefoniranje na daljavo, v mnogih mestih pa tudi lokalna telefonska služba.

Za ogromno komunikacijsko industrijo, ki je skoro od A do Z poseščena in privatni monopol American Telephone & Telegraph Co. (A. T. & T.), katero lastujejo in dirigirajo gospodje v Wall Streetu, je ta stavka nekaj novega. Prav tako tudi za telefonske delavce in delavke in za deželo. Zadnjih par let je bilo sicer nekaj lokalnih stavk v tej industriji, toda to je prva splošna ali napol splošna stavka v kraljestvu A. T. & T. in njenih Bell Telephone kompanij.

Fašistična reakcija je zdaj na delu, da bo to tudi zadnja stavka v tej industriji. Nekaj držav, med njimi Indiana in New Jersey, je že sprejelo postavke, ki preprečujejo stavke v javnopravnih industrijah. Podobni zakonski osnutki so tudi pred kongresom. Sploh je reakcija na delu za direktno ali indirektno preprečevanje stavk v vseh industrijah, posebno pa temeljnih.

Bizniškemu unionizmu danes v resnici teče voda v grlo. In teče mu zato, ker je delavstvo brez politične moči, ki je danes največja kot pa ekonomska moč, kajti prva slednja paralizira in jo uničuje. Ampak ameriški delavski voditelji so slepi za to, in sicer so danes bolj slepi kot so bili pred 25 leti. Da-li jih bo ta šola kaj izučila ali ne, je v naročju bogov, toda bojimo se, da ne dovolj. Posledica te slepe in kratkovide politike bo, da se bo preko ameriškega delavstva, organiziranega kot neorganiziranega, razgrnila črna noč temne reakcije. Toda vrnimo se k predmetu.

Ko so načelniki American Telephone & Telegraph Co. v Harding-Coolidgevi dobi pričeli ustanavljati kompanijske unije v svojem monopolističnem kraljestvu, se jim ni niti sanjalo, da so začeli rediti gada na svojih prsih. Današnje unije v komunikacijski industriji so se namreč razvile iz kompanijskih uni. Do tega je seveda pripomogel zvezni delavski zakon (Wagnerjev), ki je preprečeval kompanijske unije. Proces evolucije je zahteval, da so po sprejetju tega zakona kompanijske unije postale samostojne ali neodvisne, od začetka bolj navidezno, s potekom let pa tudi dejansko. CIO in ADF sta si prizadevali, da bi ena kot druga delavska federacija pritegnila te unije pod svoje okrilje, toda brez uspeha. Duh individualizma in mržnje, ki ga je zasejala do delavskega gibanja dolgaletna kompanijska propaganda med komunikacijskimi delavci, je bil še preveč vkoreninjen, da bi mogel izginiti čez noč; tudi ni izginil še do danes.

Zadnja leta pa so kljub temu delavci v tej industriji začutili potrebo za medsebojne stike in povezovanje teh samostojnih uni. Vršilo se je več konferenc s posledico, da je bila lani sklicana konvencija teh uni. Vršila se je v Denverju in ustanovila ohlapno Federacijo telefonskih delavcev. V tej federaciji je do zdaj vključenih 38 pokrajinskih uni, okrog poldrugega ducata pa je še samostojnih.

Ta stavka je pokazala potrebo za popolno konsolidacijo unionizma v tej industriji. V Chicago so na primer na stavki "long distance" operatore, kakor tudi mehaniki in drugi delavci v tej branži, na drugi strani pa delajo lokalne operatore. In to kljub temu, da spadata obe uniji v isto federacijo. Podobne razmere so tudi v nekaterih drugih krajih.

Prav ta ohlapnost in nezadostna konsolidacija teh uni je med glavnimi varčki, da je A. T. & T. kratkoma odbila vse unijske zahteve. In odbila jih je zato, ker računa, da bo ta stavka prej ali slej zdrobljena. Do zdaj je bila to povsem pobožna želja, kajti stavkarji, večinoma dekleta z lepim glasom in prijaznim nastopom se dobro drže.

Mi želimo tem stavkarjem uspeh na vsej črti. Njih zahteve so zmerne. V pričo velike draginje in velikega profita, ki ga dela telefonski trust vsa leta, tudi povprek \$12 na teden ni tako pretirana zahteva. Končno pa je unija postavila to vsoto pogajanja. Plače pa v tej industriji tudi niso tako sijajne kot trdi ta trust—operatore prejemajo od \$28 do \$42 ali \$44 na teden—slednje šele po osmih letih! In njih delo je sigurno bolj utrudljivo kot pa kraljevsko plačanih načelnikov tega trusta, ki si lahko privoščijo največje razkošje in tudi dolge počitnice kadar koli ali kjer koli žele. Delničarji tudi iz leta v leto prejemajo mastne dividende—niti v letih največje krize ne manj kot po devet dolarjev od delnice! Ta industrija—kot tudi vse ostale industrije—bi v resnici morala biti socializirana in služiti interesom splošne javnosti. Tedaj bi tudi stavke ne bile potrebne, vsaj ne v taki meri kot so danes. Poštena ljudska vlada bi skrbela za blaginjo vseh delavcev, vsega delovnega ljudstva.

Katastrofa v Texasu

Te dni čitamo o veliki katastrofi, ki je zadela Texas City, Texas, in to mesteca s 15.000 prebivalstva demolirala skoro do tal, izkopala 800 ali 900 novih grobov, bolnišnice bližnjih mest pa napolnila s tisoči ranjencev.

Ko človek čita o tej katastrofi in gleda slike, ki jih prinaša meščanski časopisje, mu nehotne stopijo pred oči tisočera mesta in stotisočere vasi v Evropi in Aziji, ki jih je v zadnji vojni zadela enaka usoda. Ob obali Galvestonskega zaliva je eksplodirala ena sama ladja, naložena s solitrom, iz katerega delajo bodisi umetni gnoj ali razstrelivo. V zadnji vojni so na "sovražna" mesta zme-

Gospodinjki klub vabi na spomladansko veselico

Springfield, Ill. — Končno je minila zima in prišla je ljuba spomlad, ki jo vsak dočaka rad. Mati narava se je pričela prebujati in ptice selivke iščejo prostorov za gnezda.

Članice gospodinjkega kluba SDD smo se tudi prebudile in sklenile, da priredimo spomladansko veselico, ki se bo vršila v soboto zvečer, 26. aprila, v Slovenskem delavskem domu. Za ples bo igrala dobro poznana godba Johna Gorška. Kdor je že slišal to godbo, ve, da prav lepo igra slovenske valče in polke, katere radi plešejo stari in mladi. Starejši se bomo zopet kar pomladili, ko bomo slišali to godbo.

Članice gospodinjkega kluba pridno delajo in se pripravljajo za veselico, tako da bo vsak dobro postrežen.

Na veselici ni primanjkovalo ničesar. Torej gospodinjki klub vabi vse znanke in prijatelje iz Springfielda in okolice na spomladansko veselico. Ves čisti dobiček je namenjen v korist Slovenskega delavskega doma. Držimo se gesla, ki pravi, da je v slogi moč. Sedaj se nahajamo v kritičnih časih, zato pa je potrebno, da se od časa do časa malo razvedrimo, kar pomaga našemu zdravju.

Upam, da nas obiščejo na omenjeni večer naši prijatelji iz sosednjih naselbin, iz Lincoln rojak Brilli in njegova žena, prav tako naši znanzi iz Taylorville, Gillespieja, Witta in od drugod. Gotovo ne bosta na nas pozabila prijatelja Lukas Podbregar in John Perme. Ona dva se udeležita vsake veselice kot delničarja SDD. Rojak Gričnik in njegova soproga bosta najbrže tudi med nami. Pričakujemo posetnike tudi iz Virvana in Auburna.

Torej na veselo svidenje 26. aprila zvečer! Vstopnina je samo 60c, kar ni preveč v teh časih.

Ko sem že pri pisanju, naj tudi priobčim pismo, ki sem ga prejela od Angele Košmrlj, partizanske vdove iz starega kraja. Pismo se glasi v izčrpu:

"Draga nepoznana družina! Oprostite, ker Vam pišem, dasi-ravno me ne poznate. Vaš naslov sem dobila od Rdečega križa in obračam se na Vas, če bi mi mogli kaj pomagati. Jaz živim v velikem pomanjkanju. Sem vdova s šestimi otroki; mojega moža so ubili Švabi, kakor tudi brata in sestro. Ker nimam nikogar v Ameriki, ki bi mi pomagal, se obračam na Vas s prošnjo, če bi mi mogli pomagati."

Med nami je veliko rojakov, ki radi pomagajo sirotam in stari domovini, zato sem priobčila to pismo. Ubogi ženi bo prišlo vse prav, kar ji pošljete. Njen naslov: Angela Košmrlj, Potovrh št. 6, p. Novo mesto, LR Slovenija, Jugoslavija. Ako bi ji kdo kaj poslal ali pisal, naj priloži v pismu kupon, ki se ga dobi na pošti. Stane 9c, tam pa ga zamenjajo za znakom.

Uršula Zaitich.

Seja klobučarske unije

Chicago, Ill. — Glavni izvršni odbor unije klobučarjev je pričel s kampanjo za organiziranje vseh delavnic, ki izdelujejo klobuke in slamnike na zapadni strani Chicago.

Izvršni odbor lokala 52 želi kooperirati v tej kampanji in kot prvi korak sklicujemo sejo vseh slovenskih unijskih članov in članic, ki se bo vršila v torek, 22. aprila, ob petih popoldne, to je takoj po delu. Seja se bo vršila v unijskem stanu, 329 W. Monroe st. Kot govornik bo nastopil Albert Weisbord, kateri vodi to kampanjo.

Odbor.

tali milijone in milijone ton T in T, na Japonsko pa tudi par atomskih bomb! Vse to uničevanje je bilo namerno in povsem preračunano človeško delo, zavito v blaze vrste patriotizma in blagoslovljeno po "božjih" namestnikih vseh "kriščanskih" ver, seveda najbolj pa s strani katoliške duhovščine. Ta katastrofa v Texasu spada v drugo kategorijo, kategorijo "božje nepredvidnosti", za katero človek ni odgovoren. Vsaj ne toliko kot za namerno ubijanje in razdejevanje z najhujšim orožjem.

Glasovi iz naših naselbin

Bratstvo ne pozna meje — je svetovno, vsaj moralo bi biti. Japonski delavci so s takimi plakati pozdravili prihod delegacije Svetovne delavske federacije, ki je nedavno obiskala njih porašeno deželo. Figure spodaj predstavljajo premierja Jošido in predstavnik japonskega veleposlanišča.

Spomenik padlim žrtvam v Čezsoči

Hermine, Pa. — V Prosveti želim priobčiti prošnjo, ki so mi jo poslali iz moje rojstne vasi Čezsoče pri Bočcu. Poslal mi je jo moj sošolec in sedaj učitelj v Čezsoči. On je bil že vpokojen, a sedaj zopet podučuje, dasiravno je že star. Ker je uvidel, da narodu manjka učiteljev, mu je priskočil na pomoč.

Ker je moja rojstna vas preživela veliko groze in trpljenja, ki ga je zadal okupator, je moj sošolec s somišljeniki pričel akcijo za postavitve spomenika padlim žrtvam Osvobodilne fronte.

Na tem mestu naj navedem nekaj izčrpkov iz pisma mojega nečaka, sina moje sestre. On je sedaj učitelj petja v bovsčem okraju. Piše mi, da sta samo on in še nekdo drugi, ki se razumeta na glasbo oz. petje. Sporočil mi je tudi, da je bil moj nečak, edini sin sestre Zofije, umorjen od Italijanov, in sicer že leta 1940. Po 15 mesecih zapora in linčanja, je bil s petimi drugimi tovariši ustreljen v hrbet. Bil je zvest član delavske stranke in principov. Na preiskavi ni zatajil svojih idealov, zato je moral plačati s smrtjo. Dalje mi piše nečak, da je bil zaprt tri leta tudi nečak neke druge moje sestre. Tudi on je bil prišast OF. To ni bila organizacija za kralja Petra, temveč za delovno ljudstvo.

Pismo učitelja Hinka Klavore se glasi:

"Dragi tovariš Anton! — Najbrže se me boš še malo spominjal iz mladih let. Predstavim se Ti: Riko Tunčev. Menda veš, da sem učitelj. Sloboval sem, ker mi Italijani niso dali službe v domači deželi, v Jugoslaviji od 1918.—1937. To leto sem bil po 40-letnem službovanju upokojen in sem živel v Ljubljani. V juniju 1945 sem se vrnil v Čezsočo, kjer sem še sedaj. Tu sem sedaj učitelj in pomagam po svojih skromnih močeh, kar le morem.

Naše ljudstvo je tu mnogo trpe-lo. Mnogo jih je padlo med partizani, kot interniranci, pa tudi kot talci. Mnogo hiš je bilo popolnoma razrušenih, druge pa vsaka več ali manj prizadetih. Sedaj se vas obnavlja in ne končamo dokler ne bo načrtoma preurejena.

Anton Zornik.

S pota

Mesto Duluth je za veliko noč obiskal silni vihar z dežjem in snegom. Zjutraj je bilo dreve v bližini se koraldih—tako se vrtila narava, ki je Bog ...

Ob tem času, ko pišem te vrstice, je minulo 55 let, ko sem bil prvič v Trstu. Tedaj sem šel k vojakom in prvič zapustil svoj rojstni kraj. Pred menoj je bila težavna pot. Najprvo sem delal v rudnikih, v katerih sem se nalezl revmatizma, na-

to pa sem potoval po Združenih državah s tisto prtljago. Sedaj se bližam 80. rojstnemu dnevu in imam ljubi mir ter veselje z urejevanjem moje zgodovinske zbirke. Matija Pogorelec.

Ameriška politika sovražna Slovanom

Cleveland, O. — Naši poslanci v Washingtonu so silno zamrzili Slované. Za vse druge imajo dosti vsega, dočim naši rodni domovini, ki je toliko pretrpela v vojni in ji sedaj preti lakota, noče Amerika prodati živila niti za denar.

Ameriški davkoplačevalci moramo plačevati davke za dobrobit vseh, ali denar gre v žep izkoriščevalcev, za naše trpine pa niti centa. Vse naše organizacije in društva bi morala protestirati proti takemu postopanju naše vlade v Washingtonu.

Slovenska narodna podpora-jednota je že poslala tak protest, kje pa so druge organizacije? Ali bomo mi tukaj plačevali davke za naše vojake izven Amerike? To je problem nas vseh! Naši fantje želijo priti domov, ali tukajšnji mogotci pa se jih menda bojijo, ker so več ali manj prežeti s tujo politiko. Po radiu slišim in čitam v časopisih, da Amerika pošilja denar v druge dežele z namenom, da ustavi komuniste, toda s tako politiko ga sami birijo v tej deželi. Proč s tako politiko, ki je vsem v škodo! J. Markich.

Glas iz Windsorja

Windsor, Kanada. — Nisem še videla v Prosveti nobenega poročila iz Windsorja, čeprav je tu nekaj naročnikov na ta časopis.

Ne bi se oglasila, če ne bi bila čitala dopisa od Georga Belinca iz Dava, W. Va., ki pravi, da je doma iz Pilštanja pri Kozjem, kjer sem bila tudi jaz rojena. Dragi rojak, zelo me je razveselilo, ko sem čitala, da si doma iz mojega rojstnega kraja, zaeno pa sem se začudila, kajti vem, da jih je zelo malo v Ameriki iz Pilštanja, v Kanadi pa nikogar. Pripomniti pa moram k tvojemu pisanju o golobu, ki ga je hotel tamkajšnji župnik sprejeti v svetega duha, da je to ograska pravljica. Sicer pa duhovnikom ni bilo treba s takimi zvijačami za nos vleči vernike, saj so že tako preveč verjeli v cerkev.

Ako imajo tamkajšnji duhovniki na vesti, da so dali starši od Kozjega pa do Jurklostra na tisoče partizanov, katerih kosti še sedaj ležijo po Bohorskih gozdovih, potem pa jim gre vsa čast. Vem tudi, da je bil pilštanski kaplan izgnan, a župnik so vse zažgali. Pilštanj, Drensko rebro, Lesična, Prevorje in vse do Planine so l. 1943 osvobodili partizani, okrog božiča istega leta pa so napadli domobranci, ustaši, četniki, Nemci in Italijani in vse požgali. Takrat je bila uničena tudi moja 86-let stara mati. Ona je hranila partizane in jih tudi skrivala. Umrla je po osmih dneh od lakote in mraza v neki kovačnici. Klicali so jo Potočnikova mama iz Drenskega rebra.

Tvoje ime, dragi rojak, mi ni znano, temu pa se ni čuditi, kajti jaz sem odšla iz Slovenije že pred 40 leti.

V naših krajih od Kozjega do Jurklostra je bilo požganih 35 vasi do tal, v desetih vaseh pa polovic poslopj. Na glavnih cestah so pustili velike hiše, v katerih so nameravali imeti Nemci svoje potojanke. Trpljenje in groza je minula in ljudstvo sedaj po malem obnavlja, rane pa so še zelo velike, ki se po malem celijo.

Jaz sem že v Kanadi 20 let, ves čas v Windsorju. Iz naših krajev je doma tudi Jakob Lipovšek. On je nekoč pisal, da so bili v Soštanju menda vsi za Nemce, ker se od tam nihče ne oglašil. Iz pisma mojega brata, ki je tam že 25 let za sodnika, razvidim, da temu ni tako. On je kot prvi Slovenec moral bežati iz kraja v kraj, da je ušel internaciji in mogoče smrti. Med drugim piše, da se še danes ne ve za več tisoč ljudi in da so Nemci uganjali strašno barbarstvo. Hrbi okrog Soštanja, Ve-

lenja in v okolici so bili polni partizanov.

Ako bi rojak Lipovšek razvedel kaj več iz Soštanja, naj piše mojemu bratu: Anton Potočnik, sodnik, Soštanj. Mami da sem podala nekoliko pravih nik informacij o naših krajih. Katarina Crnek.

Pismo iz stare domovine

Chicago, Ill. — Tu sledi nadaljevanje pisma, ki ga je izročila za objavo Frances Lavrič:

Čudno si Ti bo mogoče zdelo, zakaj Ti vse to pišem in zakaj se sploh oglašam, ko vem, da nas nimas rad, nasprotno da nas sovražiš, dasiravno Ti nimas storili nič zlega. Pišem namreč Tvoje sestre Marije, ki me je to poverila.

Zaradi osebnih vzrokov preklinja našega heroja, junaka odreditelja in nesmrtnega človeka, vsem svobodoljubnim narodom svetega moža — maršala Tita, pa zraven preklinja še našo izmučeno, izropano, požgano, razrušeno, uposteno, do zadnjega praška izmzgano, s krvjo prepojeno, a kljub vsemu ponosno Jugoslavijo. Kaj Ti sorodnica pisala in kako je to bila, si pač lahko mislim. Pač tako, da bi ji Ti gotovo poslal delarje.

Kako Ti je mati pisala in pisala naše razmere, tudi vem. Vem le toliko, da je mnogo žrtvovala za partizane, borce za našo svobodo, da je veliko pomagala Jakljevim, ki so vse zaprli in popolnoma izpalf domačijo: od živine, hranil in obleke do zadnje črepije. Hoteli so tudi hišo zažgati. Je mati še danes navdušena in Tita in našo novo državo, se vidi iz tega, ko ima v sobi obešeno sliko Tita in vedno okrasen Mamo je kapital izmzgavljala, mama ve, kaj je delavec, ve, kaj je socializem in je prepričana, da je kljub trenutnemu pomanjkanju in neugodni bodočnosti delavca le v socialistično urejeni državi. Jaz ne vem, če se 70 letni ženi izplača potovati v daljni svet, zlasti še, ko ima tu hčere, ki bi bile sposobne preživeti svojo mater, tako mater, ki je zanje žrtvovala vse svoje življenje, vse trpljenje, ki jih je postavila v življenje, kakor jih more postaviti malo katera mati — sama, brez centa moreže očetovala podpre.

Res je, da si šel mlad v Ameriko in si se popolnoma posmeril. Ti si tam rojen in v tamošnji državljan. S tem pa ni nikjer rečeno, da je treba preklinjati Jugoslavijo in njenega voditelja Tita. Kaj je naredil Jugoslavija, da jo kolone? Njena je bila od Nemcev, ki jih oborožili Angleži. Branila je pred najboljši krvoločnimi zvermi — Italijani in Nemci. Tvoja borba je vodil Tito s svojimi našimi partizani.

Tudi Tvoji znanzi: Jakljevi, že, Nacek in Janez so bili partizani. Jože je kapetan in vodja avtodelavnice v Mariboru. Nacek in Janez pa sta darovali svoja mlada življenja za našo svobodo. In nešteto mladih ljudi je padlo za svobodo, resnično svobodo, za državo, kjer ne bo več izkoriščal človek človeka, svoje kapitalistične svrhe, kjer ne bo več delavec samo stroj kapitalistu, kjer se nikoli več ne bo bankir in trustovec norčeval iz delavca-trpina.

Mi delamo vsi za državo, za skupnost. Tovarne so last vseh, so last države; industrija dela za vse, dela za blagor države in v posameznika, ne pa za življenjski dobiček par ticev. Tovarne in podjetja se nikoli ne deli niso. Pri nas ni brezposelnosti in je nikoli niti ne moremo gradimo in delamo po načrtu, da ne bo ene stvari preveč, da ne bo druge premalo, da ne bo nadergati kapitala polna skladišča, da ne bo stradal in umiral, ali pa da ne bo požgal toliko in toliko ljudi bon požgal toliko in toliko milijonov kvintalov pšenice, krompirja in kave in koruze samo za to, da bi držal cene visoko, zato, da bi držal cene visoko, (Dolge na 3. strani)

ZUNANJA POLITIKA JUGOSLAVIJE

Govor maršala Tita pred skupščino dne 31. marca

(Nadaljevanje in konec.)

Še eno vprašanje je, s katerim mislim, da se moram pečati, in to je: vprašanje odnosov z Grčijo. Odkar je narod v tej državi zaradi inozemske intervencije izgubil svojo svobodo in odkar je ta država postala igralec v rokah nekaterih imperialističnih sil, so se odnosi z njo poslabšali. Da se razumemo: ne z narodom Grčije, z njim se odnosi niso poslabšali, ampak s tistimi, ki so jih grškemu narodu vsilili kot oblastnike. Grška vlada je pred Varnostnim svetom oklevetala Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo, da so one povzročile državljansko vojno v Grčiji in da vse tri balkanske države podpirajo grško demokratsko armado in podobno.

Dosedanja preiskava v Grčiji je dokazala, da so obtožbe grške vlade pred Varnostnim svetom navadni falsifikati in klevetanje Jugoslavije, Bolgarije in Albanije. Ta preiskava pa je tudi odkrila pred vsem svetom to, česar ni pričakovala niti grška vlada niti njeni varuhi. Odkrilo se je brezvladje in kruti teror nad demokratičnimi množicami v Grčiji in nad Makedonci v Egejski Makedoniji. Pokazalo se je, da so popolnoma resnični vsi podatki v spomenici, ki jo je jugoslovska vlada predložila Združenim narodom o preganjanju Makedoncev v Egejski Makedoniji. Ta spomenica je bila takrat odklonjena in niso razpravljali o njej, da bi se stvar raziskala.

Ne bom se spuščal v nadaljno podrobno analizo o tem, kdo je zakrivil to, kar se danes dogaja v Grčiji. Moja dolžnost pa je, da zavrnem vsa obrekovanja in obtožbe proti Jugoslaviji kot neosnovane in tendenciozne. Vse gradivo, ki ga je dobila komisija v Grčiji, zgornjo potrdjuje to, kar sem rekel.

Je pa neka druga stvar, zaradi katere moramo biti previdni, kadar gre za Grčijo. V Grčiji ni samo gnezdo, polno vseh močujočih poizkusov monarhističnih izjav, ki jih Jugoslavija, Bolgarije in Albanija, ampak je Grčija postala tudi ena izmed bog imperialističnih sil, ki lahko ogrozijo mir na Balkanu in na svetu. O tem govorim na tem mestu zato, da se bo vedelo, zakaj gre, da se bo vedelo, odkod naenkrat taka skrb ameriških uradnih krogov za Grčijo in Turčijo, zakaj tako sovražstvo teh krogov nasproti grškim demokratičnim silam.

Tovariši poslanci! Reakcionarji na zapadu navadno govorijo o dveh blokhi: o zapadnem in vzhodnem. To govorijo tisti, ki si žele vojne; če bi ta njihova trditve postala resnica, bi bila nevarnost vojne trajna, ker imajo bloki v sebi tako nevarnost. Toda danes si moramo z vsemi silami prizadevati, da se te želje reakcionarnih vojnijskih sil ne bodo uresničile. Danes sta na svetu dve fronti. Nevarna, čeprav maloštevilna fronta imperialističnih vojnijskih sil, ki v veljansko fronto narodov v vseh državah, ki si žele miru.

Tej fronti pripada nepremagljiva Sovjetska zveza, tej fronti pripada nova Jugoslavija, Poljska, Češkoslovaška, Rumunija, Bolgarija, Albanija, demokratične sile Grčije, Madžarske, tej fronti pripada veljanska večina narodov Amerike, Anglije, Francije, Italije in vseh ostalih držav ne samo v Evropi, temveč tudi na vsem svetu.

Neprestana budnost in razkrnavanje vseh izviščev, vojnijskih sil in raznih imperialističnih manevrov je najboljša in najučinkovitejša oblika boja za udržiteljni mir na svetu.

Jugoslavija bo ostala tudi še nadalje zvesta dosednji liniji v svojem boju za udržiteljni mir in tesnem sodelovanju z vsemi državami, ki so pripravljene sprejeti to sodelovanje, ker sem prepričan, da boste to odobrili vi, ljudski poslanci, in vsi naši narodi.

V popolnem skladu s prizadevanjem za vsestranski sodelovanje je bilo delo vlade FLRJ v preteklem razdobju, prav to pa je tudi za prihodnje razdobje. Hočemo poleg političnih in kulturnih odnosov navezati tudi najtanjše in kar mogoče najtežje gospodarske odnose

bimo; to pomeni, da bomo morali zelo varčevati in racionalno uporabljati vse tiste produkte in surovine, ki jih izvažamo zaradi kompenzacije za stroje; to pomeni, da se bomo morali v prvih letih izvajanja petletnega plana marsičemu odreči, da bi kar najhitreje uresničili to, za čemer stremimo, to je, da ustvarimo napredno in bogato novo Jugoslavijo.

Če pogledamo povojno bilanco našega izvoza in uvoza, je njena slika v odstotkih, če vzamemo za podlago kot 100% leto 1945, sledeča:

Uvoz: Leto 1945 100%, leto 1946 se je dvignil na 149,8%; leto 1947 (do 20. marca, torej nekaj nad dva in pol meseca) 107,4%, v primeri z vsem letom 1945 znaša okoli 450%.

Izvoz: Leto 1945 100%; leto 1946 se je dvignil na 550,1%; leto 1947 (do 20. marca, torej dva in pol meseca) 146,9%, v primeri z vsem letom 1945 znaša nad 780%. Torej zelo hitro in rapidno raste naš izvoz in uvoz. To pomeni, da pri nas proizvodnja vedno bolj napreduje.

Kaj nam to dokazuje? To dokazuje, da naš uvoz in izvoz stalno in hitro naraščata, zlasti pa bo to naraščanje še večje in močnejše v procesu izvajanja našega petletnega plana. Toda poudariti moram, da to ne gre vse prav gladko, kakor se zdi, moram pa na tem mestu opozoriti tudi na nekatere slabe strani naše zunanje trgovine. V prvi vrsti zaradi velike tehnične zaostalosti naših rudnikov in mnogih tovarnih in nizke produktivnosti dela so lastne cene za naše proizvode, surovine in drugo višje od svetovnih cen, nekatere pa so višje tudi za proizvode iste vrste. To velja zlasti za baker in nekatere druge artikole, ki so med glavnimi artikli izvoza. Zato moramo mi iz posebnega fonda, ki ga v ta namen snujemo v naši državi, na račun drugih proizvodov kriti diferenco v primeri s svetovnimi cenami, samo da bi lahko uvozili in plačali proizvode, ki so nam nujno potrebni, ker moramo izvažati po svetovnih cenah, naši stroški proizvodnje pa so višji od svetovnih cen. To pomeni, da imamo poseben fond, s katerim vršimo egalizacijo. Potrebno je, da se pri nas tehnična sredstva za pridobivanje teh rud izpopolnijo in da se dvigne produktivnost dela. Razen tega je naša zunanja trgovina preveč počasna in neokretna, zlasti v njeni notranji organizaciji za hitro zbiranje in izsleditev tistega, kar lahko izvozimo, nato v propagandi in spretnosti klasiranja naših proizvodov. Z drugimi besedami, nismo se še naučili trgovati, in sicer hitro in dobro trgovati.

Iz vsega navedenega je jasno, da rabimo mi za zamenjavo v inozemstvu, za stroje in drugo več rud in cenejših rud: bakra, svinca, boksita, železne rude, premoga itd. Prav tako pa rabimo tudi več kmetijskih pridelkov: več tobaka, pšenice, koruze, konoplje, živine in drugih pridelkov, ki bi jih morali mi izvažati, če bi jih imeli več, kakor pa jih rabimo doma.

Da bi torej odstranili našo tehnično zaostalost, moramo najprej storiti velikanske napore, ki bodo v prvih letih petletke najtežji, nato pa postopoma vedno lažji in lažji v procesu industrializacije in elektrifikacije naše države, v procesu dvigovanja našega kmetijstva na višjo stopnjo iz eksenzivnega na intenzivni način obdelovanja. Zaradi vsega tega imajo naši trgovinski in ekonomski odnosi z inozemstvom velik pomen, hkrati pa tirjajo od nas tudi velike napore, da bi izpolnili svoje obveznosti do držav, od katerih moramo dobiti razne stroje in nekatere surovine ter mnoge druge predmete.

Kljub vsem težavam, ki sem jih zgoraj navedel, je to samo majhen del; naša država koraka vztrajno naprej v svojem izgrajevanju in dosega občudovanja vredne uspehe zaradi globoke vere naših narodov v to, da smo na pravi poti, zaradi požrtvovalnega dela širokih delovnih množic po mestih in na deželi, zlasti pa naše mlade generacije. Zaradi požrtvovalnega in vztrajnega dela naših ljudi na polju, v tovarnah, na cestah in novih železniških trasah, v rudnikih in pri gradnjah smo lahko prepričani, da bomo premagali vse težave, ki nas še čakajo. SANS.

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

ven pa bi umiralo na milijone ljudi od lakote.

Tega pri nas nikoli ne bo, ker je oblast v rokah delavcev, kmetov in delovne inteligence. Le-nuhom, kapitalistom, izkoriščevalcem, goljufom in bankirjem je pri nas odločeno. In to oblast si je delavec priboril v bojih, v osvobodilnih bojih pod vodstvom našega maršala Tita. Ta boj smo bojevali proti kapitalistom, italijanskim in nemškim, pa tudi proti angleškim in drugim. Saj nam angleška in ameriška reakcija sedaj hoče škodovati na vseh koncih in krajih, ker so izgubili pri nas rudninke, premog, železo, jeklo, svinco, živo srebro, mangan, baker, aluminij in zlato.

Vse to je bil angleški in ameriški kapital. Sedaj pa je to naša. Ves dobiček dobi država, ne tujec. Zato pa bomo v petih letih vsi Slovenijo, Bosno in druge pokrajine elektrificirali, postavili tovarne in sami izdelovali vse, kar potrebujemo in bodo ljudje doma zaslužili in jim ne bo treba hoditi v tujino prodajati svoje delovno moč in se pustiti izkoriščati trumom in mrvti plutokraciji. Pri nas bo kmalu delavec stanoval v zdravem stanovanju, imel tečno hrano, se dostojno oblekel in se izobraževal v gimnazijah in lahko študiral na univerzah. Vse to je že začeto in se bo še izboljšavalo, dokler ne bo zadnji državljani živel človeku dostojno življenje. In to dela Tito-delavec, ki ga TI, delavec, preklinjaš.

(Dalje prihodnji) Karl in Marija.

O delu naše repatricijske službe

Ljubljana.—Ko so v mesecu avgustu leta 1945 zaškrpale zavore velikega bolniškega transportnega vlaka, ki se je ustavil na Jesenicah, so usakomur, ki je pogledal v mrtvaško tiho notranjost vagonov, zamrle besede na ustnicah. Vlak, na katerega so z velikimi škrami interniranci iz Dachau sami napisali "Dachau—Jugoslavija", je pripeljal dolge ležeče vrste pol živih okostnjakov. Videli si ljudi v cvetu mladosti, ki so tehtali kakih 25 kg. Počastno suhota udov, na katerih ni bilo več niti koščka mesa, so poudarjali otekli, za otroško glavo debeli sklepi. Mnogi niso imeli niti toliko moči, da bi sami nesli žlico k ustom in jih je bilo treba pitati kakor dojenčke.

Dan za dnem in mesec za mesecem so po osvoboditvi prihajali transporti naših rojakov, ki jih je bil okupator interniral ali prisilno izselil. Prihajali so iz Nemčije, Avstrije, Italije, Belgije, Holandije in Poljske. Delo, ki ga je pri tem opravila naša repatricijska služba, ki jo je organiziralo ministrstvo za socialno politiko s pomočjo Štaba za repatriacijo, je bilo ogromno. Skozi glavne zbirne baze na Jesenicah, v Divači, Ljubljani in Kamniku je šlo od osvoboditve do 1. januarja 1947 98.000 registriranih, po večini slovenskih, in 111.000 tranzitnih povratnikov, po večini ostalih Jugoslovancev. K tem je treba prišteti še 19.177 inozemcev, ki so odšli, prišli ali pa šli preko ozemlja naše republike. Repatricijska služba je organizirala transporte, opravljala registracijo, izdajala dokumente, skrbela za prehrano in nastanitev v bazah, dajala vso potrebno zdravniško in socialno pomoč ter vzdrževala ves repatricijski aparat. Tu ne smemo pozabiti repatriacije priljage, ki so jo povratniki leta 1945 v mnogih primerih morali pustiti v Nemčiji in katere je bilo okrog 30 vagonov. O tem velikem delu pričajo že številke same.

Žalosten je bil pogled na transport osiretelihi otrok, ki so jih v internaciji oddvojili od staršev. Mnogi izmed njih niso znali besedice slovenski. Lani je število vračajočih se izseljencev ter internirancev pričelo upadati, pojavil pa se je med njimi nov element. To so bili zaslepljeni, ki so pod vplivom belogardistične propagande ob osvoboditvi pobežili pred prodirajočo Jugoslovansko ar-

mado, po večini starejši mošje in žene. Na Koroško so peljali s seboj precej imovine, vozove in konje, nazaj pa prihajajo večinoma prazni. Mnogi izmed repatriirancev so se ob prihodu nezaupljivo in plaho obnašali. Šele po ovinkih so povedali, da so jih naši ljudski državni sovražni elementi skušali odvrti od vrnitve. Mnogi taki zapeljanci so se glasno začudili, ko so zagledali bazo na Jesenicah, o kateri so onstran meje slišali, da je nekako strašno koncentracijsko taborišče, iz katerega se nihče živ ne vrne. V resnici pa baza sama nima niti ograje.

Zapeljani begunci vedo ceniti svobodo v novi Jugoslaviji. Čeprav so bili prej naši sovražniki, jim je ljudska oblast šla prav tako na roko, kakor vsem drugim repatriirancem. Priznati je treba, da so mnogi izmed njih bili toliko pošteni in dosledni, da so pisali svojim znancom, ki so še ostali onstran meje, da v Jugoslaviji ni tako, kakor trdijo pobežni narodni izdajalci, ampak je v novi Jugoslaviji dovolj dela in kruha.

V zadnjem času je dotok repatriirancev znatno upadel, pač pa se je sedaj pričela tako imenovana ekonomska repatriacija tistih naših rojakov, ki so se pred vojno odšli v tujino, največ v Francijo, s trehuhom za kruhom. Po dolgi letih trdega dela za tuje interese se je preko naših repatriacijskih baz do nedavnega vrnilo še okrog 2000 Jugoslovancev, med njimi 1085 Slovencev. Letos jih bo prišlo še kakih 20 do 30 tisoč. V svojih domovini bodo delali za svoje in svojega naroda blagostanje.—Slov. Poroč.

Listnica uredništva

Ker poštni zakon prepoveduje vsako oglašanje kakršnega koli srečanja v listih, prosimo vse dopisnike, ki oglašajo priredbe svojih društev ali drugih organizacij, ali pa kako drugo akcijo za zbiranje denarja, naj v svojih poročilih ne omenjajo sreč ali srečanja, kakor tudi ne kartnih ali tombulskih zabav, ako je zbiranje določena vstopnina. Poštna uprava zahteva od nas, da mora vse tako oglašanje in lista. Prosimo, držite se tega.

TEŽAVE V NEMČIJI

Napisal Donald Bell

Neuspeh moskovske konference bo zaveznikom zelo otežkočal okupacijo Nemčije. Prvi znaki teh težkoč so se že pokazali v stavkah, ki so izbruhle v Porurju. Pokazalo se bo z vsa jasnostjo, da so Nemci še vedno izredno nevarni narod, akoravno so kazali mnogo hlapčevske pokornosti v prvih dneh okupacije.

Imel sem priliko, da govorim z različnimi Amerikanci, ki so se ravnokar vrnili iz Nemčije in o katerih lahko rečem, da se silno zanimajo za nemške zadeve. Dalje sem videl in čital pisma, katere pošiljajo pametni Nemci svojim prijateljem v tej deželi in sem vse to primerjal s poročili naših ameriških časnikov, ki se nahajajo v Nemčiji. Zaključki, katere sem moral napraviti iz vsega tega, so, da Nemci niso več obupani, da so prebrleli malodušnost, ki jih je nadvladala v prvih dneh po porazu. Danes Nemci ne čakajo več fatalistično na to, kar jim utegne prinesiti bodočnost—nasprotno, začeli so sami odločevati o svoji usodi.

Naj tu navedem nekatera znamenja, ki to potrjujejo:

1. Nacistično podtalno gibanje nikakor ni bilo uničeno o priliki zadnje racije — kajti ni težko, zapreti nekaj fanatikov, toda nemogoče je zasedi in poloviti ali sploh nadzirati vse one stotisoče, ki tudi še danes verujejo v to, kar jih je naučil nacizem. Nemci in Nemke med 25 in 35 letom še vedno verujejo v nacistične nauke, četudi nekateri izmed njih morda ne oborožujejo več svojega firerja, ker ne morejo pozabiti, da je bil poražen. Toda ostali so fanatični nacionalisti, ljudi sovražniki Židov in prepričani teroristi. Vse, kar si žele, je nov, boljši firer. Kar pa delajo, so zarote in gibanja, katerih cilj je pred vsem, da strahujejo one liberalne Nemce, ki bi bili dostopni ideji sodelovanja z okupacijskimi oblastmi. Drug cilj tega podtalnega gibanja je sabotaza vseh ukrepov okupacijskih oblasti, a tretji, predpriprave na prevzem oblasti čim se bo nudila prva ugodna prilika.

2. Nemški reakcionarci, katerim uspe dokazati, da niso nikdar bili pravi nacisti, so se vgnezdili v vseh važnih upravnih pozicijah v vseh treh zahodnih conah. S tem, da so zagotavljali okupacijske oblasti v teh

zolah, da so odkritosrčno proti Rusom in nacizmu, so postali v očeh okupacijskih oblasti stoodstotno zanesljivi. Zda so že izgubili svojo pokornost in tisto boječo priliznenost. O priliki zadnjih izgrezov so pokazali svoje pravo lice. Danes je že čuti odgovore ali izjave kot naslednje: "Seveda, v vaših močeh je, da me pošljete v ječo. Toda tudi to me ne bo napolnilo, da izvršim to vaše povelje."

3. Takozvani zmerni liberalci, to je v glavnem socialdemokrati izgubljajo zaslonbo delavške prebivalstva. To delavstvo se obrača ne le proti svojim socialističnim vodjem, temveč tudi proti okupacijskim silam. Stavka v Porurju, ki je trajala en dan, morda res ni tako ogromnega pomena, četudi je oropala Evropo za pol milijona ton premoga, katerega vse evropske dežele tako nujno potrebujejo. Toda dejstvo je, da je bila ta stavka prva stavka večje obsega od leta 1932 sem. Naprjena pa je bila proti britanskim okupacijskim oblastim.

4. Nemški socialisti so ljudi sovražniki komunistov, katere mrze nad vse. Toda isto ne velja tudi za delavce v Porurju in drugih velikih industrijskih okrajih Nemčije.

Nemci danes čutijo, da je prišel čas, ko morajo bolj aktivno nastopiti proti okupacijskim silam in njihovi politiki v Nemčiji. To jim ni posebno težko, ker je uprava v vseh štirih conah v glavnem v rokah Nemcev, in ker so bile zavezniške okupacijske sile znatno zmanjšane v vseh conah. Najnovejša poročila trdijo, da imajo celo Rusi komaj 150.000 mož v svoji coni v Nemčiji. To so razlogi, ki so ohrabril Nemce, da se znova podajo na politično polje v borbi proti zavezniškim oblastim ali vsaj njihovi upravi. Spori med zavezniški pa jim to opozicijo olajšujejo, ne glede na to, za katero stranko gre, bodisi na levi, bodisi na desni.—ONA.

Chicago and Northern Illinois ...

Rich in Educational and Cultural Advantages

Ko se je sadnja šerjavica velikega črkalnega požara leta 1871 spreminjala v pepel, je bilo mesto v obupnem stanju. Imelo ni drugega kot le vero v bodočnost.

V razdobju od takrat se je tista vera izpolnila v polni meri.

Ne samo, da je mesto Chicago raslo v industrijskega veličana, ampak se je razvilo v veličino tudi na kulturnem in humanitarnem polju.

Po vsem Chicagu in v severnem Illinoisu so univerze, tehnološke šole, znanstvene institucije, prvovrstne šole, velike knjižnice, sloviti muzeji, ogromne bolnišnice in liceji za raziskavanje zdravstva.

Prebivalstvo tega okraja si lahko šteje v srečo, da ima vse te prilikoosti na polju znanosti, kulture in zdravstva. Nekaj teh savodov omenjamo spodaj.

Industries locating in this area have these outstanding advantages: Railroad Center of the United States • World Airport • Island Waterways • Geographical Center of U. S. Population • Great Financial Center • The "Great Central Market" • Food Producing and Processing Center • Leader in Iron and Steel Manufacturing • Good Labor Relations Policy • 2,500,000 Kilowatts of Power • Tremendous Coal Reserves • Good Government • Good Living • Good Services for Tax Dollars • Send for free booklet containing useful information on these advantages.

For more information, communicate with the TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT 140 South Dearborn Street, Chicago 5, Illinois—Phone RANdolph 1617

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

KURENT

STARODAVNA PRIPOVEDKA

IVAN CANKAR

(Nadaljevanje)

Črno blato je ležalo na cestah, črn prah na polju, na vaseh; črne so bile vode, črno je bilo nebo. Oblak je visel nad pokrajino in se ni ganil; ne veter ga ni razmaknil, ne solnce ga ni raztopilo.

"Kje so domovi, kje so vrtovi, kje so veseli ljudje?"

Strmel je Kurent in se je čudil; najbolj se je čudil, da še cerkve ni ugledal, niti kapelice, kakor se je oziral. Le tam daleč, skoraj že tik neba, se je belilo na holmu, zamolčko je vzdihovalo iz večerne daljave.

"Otroci, ljubi moji, sirotni, kam ste se razbegnili, kod nosite svojo križ?"

Tako je vzdihovalo.

Kurent je ugledal vas pod seboj; vila se je skozi vso široko zaseko, dolga je bila, da ji ni videl kraja. Hiše, temne in mrke, so se vrstile brez konca.

"Komaj plohi bi pobegnili pod tako streho!" je rekel Kurent. "Spal ne bi tam, sanjal ne bi, tudi ne kosil in večerjal; kaj šele, da bi praznoval ter prižgal božično luč!"

Niso bili domovi tam, temveč kamen je bil ob kamnu—kantoni kraj cesarske ceste, križi na grobovih. Grenko bi bilo živeti pod tako streho, grenkeje umreti. Ni bilo ne jablan, ne oreh, da bi prikrivali to žalost; na oknih ni bilo ne rožmarina, ne nageljnov.

Kurent je stal na klancu.

"Ali ste pomrli vsi, ki ste hodili tod, ali pa vas je Bog do črnih tal ponižal, da vas povisla do nebes?"

Ko je stopil na cesto, se mu je noga do gležnje pogreznila v črno blato. Od blizu je videl puste domove, prazni so bili, neprijazni; slepo in toplo so gledala okna; na tistem zidu, od tujih rok postavljenem, ni bilo ne spomina, ne ljubezni.

Še Kurentu samemu, botru vsega veselja, je segla v srce bridkost.

"Hudo je človeku, če vidi žalost tako veliko, da še na svojo ne pomisli več!"

Tako je rekel Kurent.

In šel je, da bi videl ljudi, od bridkosti potrite, veselja žejne.

Človek mu je prišel naproti, ki ni bil ne otrok ne starec. Siv in vel je bil njegov obraz; leta niso bila zapisana na njem, pač pa je bilo zapisano topo trpljenje. Opetek se je ter spotikal, ob zgodnjem mraku že pijan; kuštravi lasje so mu viseli na čelo, klobuk je bil izgubil, obleka je bila povojana. Z obema rokama je mahal in je govoril naglas.

"Pa kaj se jeziš, pa kaj da bi ne pil, kaj da ne bi vsega zapil? Ljuba duša, privošči mi žganja, še sam ga pij! Za koga bi stiskal? Povej po pravici! Na jih, te groše, le varno jih spravi, pa razodeni kaj, da boš z njimi! Kdo bo odrešen—ti, ali jaz, ali najini otroci? Kdo bo oblečen, kdo bo nasičen? Ljuba duša, nič ne jokaj—kdo je obsojen, kdo obesen, pa mir besedi! Kadar bom rdeče pijunil, takram bom odrešen—sodba je taka! Le daj jih, te groše, le sem jih daj; naroči, nalij! Kdor bo legel noč, bo jutri počival ta dolgi počitek, oddahnil si bo na vekomaj!—Privošči mi žganja, ljuba duša, privošči mi počitka!"

Kurent je poslušal to žalostno besedo; zabi-

bal je gosli, vzdignil je lok. Pesem je zapela preko črne doline.

Pijanec je obstrmel, nato je zavrisnil od radosti in je zaplesal. Ne on sam; prišli so, Bog sam vedi odkod, kakor krti izpod krtin in komaj je Kurent zagledal, je vodil procesijo.

Bila je procesija, kakor je Kurent še nikoli ni videl. Strašna bi bila ob belem dnevu, strašnejša je bila v mraku, pod nizkim, temnim nebom. Ali so se bili izkopali iz zemlje, pa se jih je še držala črna prst na licih, na rokah, na obleki? Ali so grešniki, na smrt obsojeni, pregledali železne verige ter planili na cesto, da plešejo v blatu, svobode pijani?

"Zagodi nam, Kurent, upijani nas žejne, veselja daj žalostnim!"

Kurent je godel in je šel pred njimi. Prišli so do hiše velike in mogočne; vrt je bil pred njo, drevje pa je bilo pritlikavo in golo, ne dalo bi sence ne za dlan.

Stopil je v hišo evangelist veselja. Težka, strupena soparica mu je bušila v obraz, njemu, Kurentu, ki je bil vjen svatb in sedmin.

Ozrl se je in je rekel:

"Ne duh življenja, duh smrti je tukaj!"

Prostorna je bila izba, in za prvo še druga, za drugo še tretja; strop je bil nizek in črn, rdeča svetilka je visela od njega, ali svetila je komaj, da se je lice razločilo od lica. Vsi obrazi so bili blede, pod dremotno svetilko še bledejši in boljše.

Obraz do obraza, telo do telesa; materam in sestram v naročju so sedeli otroci; blede in postarni so bili, gledali so stekleno in pili so žganje.

Kurent je zatisnil oči in je zagledal pesem tako veselo, da je vztrepetal sam teži, strupeni vzduh, kakor da je bela roka mahnila vanj. Krik je planil iz vseh trudnih, ožganih grl, da se je stresel črni strop.

"Zagodi nam, Kurent, veselja nam daj!"

Kurent je stopil na klop, kakor se spodobi godcu, in je pogledal na blede grešnike; pogledal je in zazdelo se mu je, da se je celo zaspasna svetilka sama vzdramila ter se začudila.

Grešniki na smrt obsojeni so se bili nena-doma preoblekli v razuzdane, pijane svate. Nič več udanosti v oči, nič več bridkosti; ogenj je gorel v njih, planil je siloma izpod težkega pepela; na sivih licih so se prikazale rdeče kaplje, kakor rane od noža. Vsa gneča, sama v sebi zagodena, se je sukala v jadnem plesu; vseh sto potnih, vročih teles je bilo eno samo telo, ki se je sukalo v črnem kolobarju hropeč in vris-kajoč. Tam se je zasvetil obraz pod rdečo svetilko, dolg obraz, napol že mrtev; prikazala se je roka, rumena in koščena—čegav je obraz, čegava roka? Kdo bi razločil!

"Zagodi nam, Kurent, to noč! Oj bodi nam poslednja noč!"

Godel je pesem najbolj veselo.

"Bridkost najgloblja, radost najvišja! Bodi vam, kakor velava ukaz!"

Zgrudil se je eden vznak, drugi se je zgrudil na obraz, tretji počez. Gneča je plesala po raz-litem žganju in po truplih.

Takrat se je prikazalo dekle pred Kurento-vimi očmi. Majhna je bila in tenka, lica so bila ozka in bela, v očeh pa se je svetil ogenj iz nebes. Stopila je predenj, stopila je k njemu, okoli vratu se ga je oklenila.

(Dalje prihodnjič.)

že kar preveč! Prišli so Rusi in, kaj bi rekla, noben se ni branil vina. Saj so nama ponujali denar, tiste madžarske bele penge, a kaj bi človek mogel biti tako brezsrčen. Glejte, tako daleč so prišli k nam, pa naj mu še računam? Celo ko so nas osvobodili!"

"Da," je pohitel možak, "prišli so Rusi: Pij, batjuška, so mi prigo-varjali k mojemu vinu, kakor da je njihovo. Pa smo pili, oni in jaz in se bodrili. Kaj sem hotel, dokler je, naj gre. In jedli smo!"

"Stoj ti!" je rekla žena, "jaz bom povedala, že vidim, da boš samo čenčal! Prišli so torej Rusi," je začela resno, a še preden je kaj povedala, ji je mož vpadel v besedo, se ves srečen smehljaj, ko mi je pripovedoval:

"Bil je neki Vasil, o kakšen dedec."

"Stoj! Pusti Vasilja!" ga je prekinila žena, "že vidim: zdaj boš še privlekel Kostjo, pa Mišo, pa Andreja, pa vso tisto svojo družino!—Kaj sem že hotela? Ja vidite, prišli so Rusi, pa so ga pili prvi mesec, pa so ga pili drugi mesec, da je bil ta klada tu neprestano pijan. Nazadnje pa že več nismo dobili vina. Še slatine nismo dobili nikjer. Z navadno vožo smo mu postregli, če je prišel kdo žejen. Zdaj pa: plačaj pet tisoč dinarjev davka na dohodek za tisto leto! Kakšen dohodek pa je to bil, vas vprašam?"

"Tisti nesrečni pengi?" se je on skoraj razburil. "Je to dohodek?"

Naposled sem vendarle prišel do besede, da sem lahko vprašal: "A kako so vam ocenili ta davek? Na kakšni podlagi? Nazadnje je nekdo moral nekaj povedati o dohodkih... Ali vas niso nič vprašali?"

"Kaj bi ne!" je planila ona in se nenadoma razsrdila. "Tega tepca tu so vprašali... On pa je govoril... Koliko si že bil povedal?"

"Kaj bi jim naj bil povedal? Kakšen dohodek pa smo imeli? Tisti Rusi..."

Hudo se mi je dremalo in nisem vedel, ali ona govori toliko o Rusih, ali pa se le meni motovili po glavi, in da bi laže ušel spat, sem moral nekaj svetovati. Toda zmotil sem se, zakaj že je ženska rekla:

"Zdaj pa, tovariš poslanec, bi še nekaj vprašala... Zadnjič, veste, so pregledovali krompir. Krompir leži na kupu. Pravijo: prijavij, koliko ga imaš. Pogledala sva kup z možem. Koliko ga bo? Pošteno sva ga ocenila, a kaj moreš kup z očmi stehati? Ne moreš! Pa pride neka komisija. Meri gor, meri dol: pet metrov ga je več. Zdaj so odpeljali krompir, pa še kazen! Kako more človek..."

Zganil sem se, ker sem že skoraj kinkal.

"Zdaj pa še, tovariš poslanec, kaj bo s tistimi nesrečnimi kožami?" je začela spet ona. "Kla-li smo, ampak mi ne deremo svinj, ne znamo, pa bi samo razrezali kožo. Razrezana pa ni nič vredna. Pa kakšne šunke so potleje? In vsi so pripovedovali, da država ima že dovolj kož. Zdaj pa slišimo: kazen... Pij..."

Oh, kako ste trudni," je rekla ženska toplo. "Pa samo zato, verujete mi, ker naši ljudje samo prosijo in samo nekaj hočejo, pa še take malenkosti... Ne rečem, če ima človek kaj velikega!" Najbrž je obupala nad menoj, zakaj zdaj je možak le prišel do besede s svojim Vasiljem, Mišo, Kostjo, Andrejem in z vsem bataljonom Rusov, zakaj slišal sem ga!

"Ali smo ga! In ko smo se odpočili, smo nadaljevali. Vprašal sem jih, ali se ne bojite nič vojne? Kakšne vojne? So me gledali.—I, no, vojne... Tedaj so se začeli krohutati! Ali se je ti bojiš? Priznal sem, da se bojim, nakar so se še bolj smejali, pa smo potem spet pili!"

"Zato pa zdaj moraš plačati tisti davek", sem slišal govoriti žensko.

Ko sem se dvignil, sem nekoliko odprl oči, pa sem kar tako nenadoma vprašal: "Od česa pa

RED CROSS SUPPLIES IN KOREA

INCHON, KOREA—American Red Cross workers at this busy Korean port check supplies arriving from America for use in Red Cross staffed club and hospital installations for occupation troops.

Visoka nagrada delov-nemu kolektivu varaž-dinske tekstilne tovarne

Ljubljana.—Zvezno industrijsko ministrstvo je nagradilo delovni kolektiv tekstilnega podjetja "Varteks" v Varaždinu z denarno 750.000 din za dosežene rezultate v majskem in novembrskem tekmovanju lanskega leta. Od gornje vsote je bilo te dni razdeljeno med najboljša delavce in nameščenice 560.500 dinarjev, ostanek 189.500 din pa bo po želji samih delavcev in nameščenic uporabljen v kulturno prosvetne svrhe. Nagradjenih je bilo 409 delavcev in nameščenic. Dva novatorja sta prejela po 4000 din, en novator 3000 din, 89 udarnikov po 2000 do 2500 din, 13 šefov oddelkov po 2000 din, 2 šefa po 4000 din, 55 pohvaljenih mojstrov in delavcev po 1300 do 1500 din in 147 dobrih delavcev po 1000 din.

Razni mali oglasi

THE BEST RADIO PLACE IN

TOWN NEEDS

100 GIRLS

FOR

WIRING—SOLDERING

WITH EXPERIENCE, 94c

AUTOMATIC INCREASE TO

\$1.04

WE TRAIN INEXPERIENCED GIRLS, STARTING RATE 63c.

MOTOROLA

4545 W. AUGUSTA-BLVD.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih želite vsak dan?

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabha za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
... Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravnštvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnštvu znifati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrst. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 6.30
2 tednika in 9.60	2 tednika in 12.60
3 tednike in 14.40	3 tednike in 18.90
4 tednike in 19.20	4 tednike in 25.20
5 tednikov in 24.00	5 tednikov in 31.50
Za Evropo je \$8.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. List, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. družine _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledenih članov moje družine:

2. _____ Čl. družine _____

3. _____ Čl. družine _____

4. _____ Čl. družine _____

5. _____ Čl. družine _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Na kmetih

Miško Kranjec

Tisoč stvari iznašajo ljudje na sestankih, povsod je enako. Najprej obleko, obutev, sladkor, žeblice, seno, slamo, živinske pogace, bučno seme, ki bi ga radi doma mleli in me prepričujejo, da je tako olje boljše, nič manj ni hudo zaradi oddaje svinjskih kož; treba je otrobov, treba je umetnega gnoja, elektriko bi radi imeli, nekeje nočejo traktorjev, drugod jih hočejo, nekeje bi radi imeli cesto, da, celo tovarno so zahtevali drugod; tam je vprašanje obmejnega gozda, dovolilnic za dostop k meji, vprašanje krompirja, da je bilo premalo odmerjeno za setev; oni vendar sejejo z rokami, ne s strojem. "Kmečki glas" da bi lahko prinašal razločitev naredb takoj, ne pa mesec dni kasneje! Nekdo bi rad dobival podporo, nekdo še ne dobiva invalidnine. Tudi madžarski beli pengi še niso pozabljeni. Ali bo ves naš denar izmenjan? Kaj je s Trstom? Kaj je z vojno? Neki nergač na vse pretege graja Jugoslavijo... je pač svoboda, ne? Ne graja naravnost — po ovinkih. Nekdo trdi, da ni mogoče nič zaslužiti, ne dobiti kruha. Tedaj vendarle plane nekda ženica: "Delal bi šel, pa bi imel kruha! Dva otroka sem poslala na sezonsko delo, še nismo tako živeli kot zdaj! Ti pa si doma Angleže čakal!" Tedaj je možak vendarle utihnil s svojo grajo.

Mlad študent, ki mi je pot posodil, mi pripoveduje o svoji vasi, o ljudeh, o tistem nergaču, ki

je tako vse grajal: kako napada mladino; čudil se je, kako da ga ne zaprejo; pripovedoval mi je o vsem, kar bi moral vedeti, preden sem stopil v vas. Pripoveduje mi, da študira privatno, ker drugače ne more, študira tudi Marksa, Engelsa, Lenina... Smehljiva se srečno... Rad imam mlade ljudi, kadar vidim v njih vero, zanos, še rajši jih imam, kadar jih vidim, kako se pripravljajo, da se bodo nekoč sprijeli s tistimi in s tistimi, katerim in čemur danes še niso kos. Njihov čas prihaja!

Zvečer na sestanku ista pesem s tisoč vprašanji. Nekeč sem se čudil celo jezilo me je skoraj; danes tudi to razumem: ljudje so tisoč let molčali, morali so molčati, in zdaj govorijo, zdaj govorijo tudi o tistem, o čemer bi morali govoriti morda pred petdesetimi, morda celo pred sto leti in docela na drugačen naslov.

"Ali smo svobodni ali nismo?" sprašuje nekdo.

"Ali nismo?" vprašam jaz. "Po dveh letih naj še govorimo o tem?" Toda oni se ne vda; sprašuje:

"Ali je to svoboda, ko ne smemo mleti bučnega semena, kakor smo ga vedno?"

Odgovoril sem: "Ali mletje bučnega semena predstavlja svobodo? Madžari so vam vedno dovoljevali mleti to bučno seme. Potem ste bili pod Madžari svobodni, danes pa niste, ne?"

Tedaj so ljudje dejali: "Bučno seme nima nič opraviti s svobodo!"

Zvečer sem bil gost dveh starih poročenih dobrih. Gospodinja je prinesla večerjo; ocvrto meso in kruh, gospodar pa vino v litrski steklenici. Sedla sta vsak na eno stran, mi pomagala jesti, da bi me bodrila, prav tako piti. Smehljala sta se mi in me le vzpodbujala pri pijači, ki mi ni šla.

"Oh," je gostolela ona, "kakšni so naši ljudje. Vse bi radi imeli in nič nočejo razumeti. Same prošnje, nič drugega. Ko bi vsakemu hoteli ustreči, kam bi pa prišli! Pa ko bi vsaj kaj velikega spravevali in hoteli, a same malenkosti!"

"Se bog bi jim ne mogel ustrediti!" je rekel gospodar in se do brodušno smehljaj, pomežikujoč mi tolažljivo.

Ko smo se najedli in spraznili liter vina, pri katerem je največ sodeloval gospodar, je ta takoj prinesel drugega, pa naj se mi je še tako dremalo, in naj sem bil še tako utrujen po treh sestankih, katerih vsak je trajal nad tri ure. Ko sta pri drugem litru ponovno ozmerjala vse te spravevalce in prosilce, je naposled dejala gospodinja:

"Dragi tovariš poslanec, zdaj bi pa jaz vprašala za neko stvar. Kako bi se to uredilo?" In povedala mi je: odmerili so jima davka na dohodek v letu 1945 nič manj kot pet tisoč dinarjev.

Imata edino to gostilno tu pri postaji, kakor vem in vidim. "Kakšna gostilna pa je to? Ali se tu kaj zasluži? Nič! A kaj šele leta tisoč deset sto petinštiridesetega! Prišli so Rusi, saj veste. Hvala bogu, da so prišli, nazadnje smo imeli Madžarov

PROLETAREC

Je v boju za pravice delavcev 42 let.

NAROČITE SI GA!

Stane za celo leto \$3, za pol leta \$1.75.

... za tri mesece \$1.

STE SI

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1947. že naročili?

Stane \$1.50. Za v stari kraj \$1.65.

V zalogi imamo tudi Adamičeve ter razne druge angleške knjige. In pa VELIKO SLOVENSkih. Pišite po cenik.

Naslov:

PROLETAREC

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS